

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de erroribus Pelagianorum, de gratia, de iustificatione & merito,
de virtutibus theologicis & quatuor cardinalibus, ac de ineffabili mysterio
incarnationis

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

Art. III. Vtrum Incarnatio convenienti tempore facta fuerit?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77177](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77177)

pure corporeæ, & humanæ inferiores, beatitudinis capaces non sint.

Denique, si Verbum Divinum assumpsisset naturam angelicam, talis unio & communicatio ad creaturas pure corporeas non se extendisset, & totum unum verum per illam non fuisset nobilitatum, & veluti deificatum; unde ad complementum universi, ac perfectiorem divinam bonitatis diffusionem & communicationem, magis conveniens fuit, naturam humanam à Verbo assumi, quam angelicam.

ARTICULUS III.

Quomodo Incarnatio convenienti tempore facta fuerit?

Ratio dubitandi est, quia lapsus Adæ in ipso serè nascentis mundi exordio contigit: At Incarnatio Verbi, est unicum remedium humanæ generis post lapsum: videtur ergo quod conueniens fuisset subventum humanæ miseriam, non ita dilata fuisset Incarnatio, nec tam serò parata medicina.

Confirmatur: Opus Incarnationis ex immensitate divinæ misericordiæ & charitatis processit: ita ad Ephel. 2. Deus qui dives est in misericordiis, propter nimiam charitatem suam quæ dilectos, cum essemus mortui peccatis, convivificavit nos in Christo. Sed magis esset commendata charitas Dei, si Incarnatio esset facta à principio, statim post peccatum, cum charitas non tardet subvenire amico necessitatem patienti, secundum illud Proverb. 3. Ne dicas amico tuo, vade & revertere, eras dabo tibi, cum statim possis dare: Ergo Incarnatio convenienti tempore facta non est. Nilominus.

Dico primo, fuisset valde conveniens, quod Incarnatio non fieret ab initio mundi, & statim post lapsum Adæ. Ita D. Thomas hic quæst. 1. art. 1.

Probatur primò ratione quam ibidem insinuat. Licet Incarnatio fuerit ordinata ad liberandum hominem à peccato, tamen valde conveniens fuit, ut non statim veniret medicus saluum illum sanandum: cum enim hominis peccatum processerit ex superbia, eo modo liberandum erat homo, ut humiliatus recognosceret suam infirmitatem, & indigentiam medici & liberatoris; atque ita clamaret ad ipsum, & gratiam quaereret auxilium; quod non tam commodè factum fuisset, si statim à principio post peccatum venisset Christus: dilatio enim tanti beneficii, humiliores reddidit homines, cum per tot annos & sæcula experti fuerint, senec per opera legis naturæ, nec per sacrificia legis scriptæ; peccati pagam potuisse excutere; unde etiam factum est, ut dilato beneficio, & necessitate crescente, desideria Salvatoris crescerent: Ergo fuit valde conveniens, quod Incarnatio non fieret ab initio mundi, & statim post lapsum Adæ.

Deinde, ut ibidem discuitur S. Doctor, fuit conveniens ad commendationem tam excellentium mysterii, ut plurima sæcula præcederent executionem ejus, ad hoc ut horum sæculorum decursu, locatio expectaretur ab omnibus, postularetur à Patriarchis, prædiceretur à Prophe-

tis, & præfiguraretur legis Mosaicæ umbris: ut enim ait de Filio Dei Augustinus Tractatu 31. in Joan. Primo per multam seriem temporum & annorum prædicendus fuit, non enim aliquid parvum venturum fuit. Diu fuerat prædicendus, semper tenendus. Quando major Judex veniebat, tanto præconium series longior præcedere debebat. Hanc rationem eleganter expendit Tertullianus lib. 3. contra Marcionem cap. 2. ubi sic discurtit: Nihil putem à Deo subitum, quia nihil putem à Deo non dispositum: si autem à Deo dispositum, cur & non prædicatum, ut probari posset & dispositum ex prædicatione, & divinum ex dispositione. Et utique tantum opus quod humana saluti parabatur, in quantum credi habebat ut prodesset, in quantum paraturam desiderabat, ut credi posset, substructam fundamentis dispositionis & prædicationis, quo ordine fides informata, merito & homini indiceretur à Deo, & Deo exhiberetur ab homine.

Addit S. Thomas, quod si Christus Dominus 37 in principio mundi venisset, fervor fidei temporis prolixitate tepuisset: hæc est enim hominum conditio, ut non diu in officio virtutis ferventer perseverent, ut patet in Ecclesiæ progressu, quæ ab illo charitatis fervore, quem habebat in exordio, statim declinare cepit: unde fieret ut pauciores Christi gratiæ & beneficiis fruenterentur. Quam rationem insinuat Theodoretus lib. 6. de curationibus Græcorum, his verbis: Si in principio Christus sortem subisset, quando peccatum non perinde effusum fuisset, nemo deinde credidisset. Unde

Ad rationem dubitandi initio propositam respondetur, quod licet lapsus Adæ in ipso mundi nascentis exordio contigerit, & Incarnatio sit unicum remedium ad ejus reparationem à Deo institutum, propterea tamen non oportuit eam ab initio mundi fieri, quia etsi ejus executio sit dilata, ejus tamen utilitas & efficacia effectum habuit anticipatum, per fidem Christi venturi, quam habuerunt etiam priora mundi sæcula, & per quam homines in lege naturæ, & in lege scripta justificati sunt; quapropter Apocal. 3. Christus dicitur Agnus occisus ab origine mundi.

Ad confirmationem dicendum est, quod licet charitas non tardet amico subvenire, illi tamen succurrere debet, secundum negotiorum opportunitatem, & prout convenit ejus conditioni: Non enim (inquit Chrysostomus) si aliquid utile est, ideo statim dari debet, nam etiam solidus cibus utilis est, nec tamen datur à principio, & si medicus statim à principio agritudinis, medicinam daret infirmo, minus proficeret, & fortè magis læderet, quàm juvaret; non expediebat autem, ut statim à principio post peccatum, Incarnationis remedium humano generi exhiberetur, illud enim ex superbia contemneret, si prius suam infirmitatem non cognosceret: unde Sapiens ex-

peccavit animarum medicus, donec universa malitia agritudo panderetur ut ait Gregorius Nyllentus, relatus à Theophylacto; super Epistolam ad Hebræos, exponente illa verba: Nunc autem semel in consummatione sæculorum ad reprobationem peccati per victimam sui ipsius manifestatus est. Idem docet D. Bernardus homil. 1. de Adventu: Tempus est (inquit; post expensas alias Incarnationis cum cunctantias) jam ipsum quoque considerare tempus quo Salvator advenit. Venit enim (quod & vos credimus non latere) non initio temporum, sed in fine. Nec incongrue factum est, sed verè sapienter disposuit Sapiencia, ut cum magis esset necessarium,

tunc primò ferret auxilium, pronos ad ingratitude[m] A
Ad filios non ignorans. Verè enim advesperascebat, &
inclinata erat jam dies; recesserat paululum Sol justiti-
e, ita ut exiguus nimis splendor ejus aut calor esset in
terris. Nam & lux divina notitia parva admodum era-
rat, & abundante iniquitate, fervor refriguerat cha-
ritatis. Tam non apparebat Angelus, non loquebatur
Propheta, cessabant velut desperatione victi, præ nimia
utique duritia hominum & obstinatione.

39 Dico secundò: Conveniens fuit Incarnatio-
nis mysterium non differri usque ad finem mundi,
sed multò ante illum fieri. Ita D. Thomas hic
2. 2. 6. & patet ex supra dictis: sicut enim perti-
nuit ad dignitatem hujus mysterii, ut aliquandiu
expectaretur & prædiceretur; ita & ne tanta es-
set ejus dilatio, ut jam & mores hominum essent
omnino corrupti, & fides ejus protus amissa, ac
spes quasi desperata, quod contigisset, si usque ad
finem mundi dilatum esset; quod facillè crederet
quicumque corruptionem morum, tam in lege
natura, quam in lege scripta, cum ad fines suos
devenissent, consideraverit. Unde sicut Sol in
medio planetarum positus est, ut superiores &
inferiores illuminare posset, ita Christus verus
Sol justitiæ, in medio annorum venire, & mun-
do se manifestare voluit, juxta illius Abacuc. 3.
in medio annorum notum facies, ut sæcula antero-
ra, per fidem suæ Incarnationis futuræ illumina-
ret, & sequentia per doctrinam evangelicam ab
ejus ore promanatam illustraret, & per Sacra-
menta ab ipso instituta sanctificaret.

40 Observandum tamen est, quod licet dicatur
Incarnatio facta in medio annorum, non pro-
pterea putandum est, esse factam in medio tem-
poris mathematicè, ita ut tantum super sit anno-
rum post illam, quantum præcessit (nam omni-
no incertus est ultimus finis mundi, sicut & ju-
dicii dies, & poterit contingere quod plures an-
ni transeant post Christi adventum, quam fue-
rint ante ipsum vel è contra quod sint paucio-
res) sed dicitur esse facta in medio annorum,
quia non est facta in principio, vel in fine tem-
poris; quod enim est inter duos terminos, dicitur
in medio, quamvis magis distet ab uno ter-
mino, quam ab alio: quæ ratione etiam dici so-
let aliquid factum in medio populi, si non est factum
in uno aut alio angulo, aut tantum coram
aliquibus, sed palam apud plures, quamvis isti
non sint medietas populi.

DISPUTATIO IV.

De necessitate Incarnationis.

Ad articulum 2. D. Thoma.

Licet quidquid est necessarium, sit simul
conveniens, non tamè omne quod est con-
veniens, est simul necessarium, subindeque
declaratà Incarnationis convenientiã, insuper,
& consequenter, ejus necessitas ad exhibendam
Deo condignam satisfactionem, hic exponen-
da est, & celebres difficultates, quæ de Christi
satisfactione hic agitari solent, exactè sunt di-
scutiendæ & explicandæ.

ARTICULUS I.

An homo purus sit impotens ad satisfaciendum
de condigno pro suo vel alieno peccato mortali,
quæ adeo ad exhibenda Deo condignam satis-
factionem pro peccatis hominum, necessarium fu-
rit Deum incarnari, seu alienam naturam
assumere?

Titulus clarus est, patet enim primò nos-
qui de homine puro, per exclusionem anima-
nis personalis ad Deum, hoc est de homine puro
Deo: non verò de homine puro, per exclusio-
nem gratiæ & auxilii supernaturalis, id est in-
ris naturalibus constituto. Constat etiam, non
solum hic agere de satisfactione pro peccato
mortali, sive proprio, sive alieno; purum enim
hominem pro suo peccato veniali de condigno
satisfacere posse, communior Theologorum
sententia est, de qua in Tractatu de penitentia
dicemus, & ex dicendis in decursu hujus arti-
culi, manifestè patebit. Tertio liquet nos hic non
loqui de Incarnatione strictè sumpta, seu pro
idem est ac carnis à Verbo assumptionem; sed large
accepta, prout significat assumptionem naturæ
creatæ, sive angelicæ, sive humanæ: potuit enim
Verbum, vel alia Trinitatis persona, absque as-
sumptione carnis satisfacere de condigno pro
peccato humani generis, assumendo scilicet na-
turam angelicam, vel animam rationalem, ab-
que materia, seu carne, & eã mediante acrius
finitè meritorios & satisfactorios elicere. De-
que non agimus hic de satisfactione rigore,
seu quæ observet omnes leges strictæ & rigoris
justitiæ (hanc enim omnes fere fatentur à puro
homine exhiberi non posse) sed solum de condi-
gna & æquali, per quam redditur æquivalens
debito: hanc enim posse offerri à puro homine
pro peccato mortali, vel suo, vel saltem alieno,
D contendunt aliqui, quos sequentibus conclusio-
nibus referemus ac refellemus.

S. I.

Duplici conclusione, proposita difficultas resolu-
tur.

Dico primò: Pura creatura, quantumcumque
gratiã exornata, nequit pro suo peccato
mortali condignam exhibere satisfactionem. Ita
contra Scotum, Paludanum, Durandum, Ricardum,
& alios, quibus aliqui adjungunt Cajetanum,
quem tamen ab hac sententia liberat, & in
nostram trahit Aravius in præfati, num. 24.

E Hanc conclusionem, aliis rationibus ut supra
bus explosis, probat in primis Vazquez hic disp.
2. hoc argumento. Illa satisfactio non est perfectæ
& æqualis, quæ non compensat omne debi-
tum, sed unam duntaxat partem, aliã gratiæ
condonatã: Sed satisfactio quam purus homo
potest exhibere pro suo peccato mortali, est im-
jusmodi: Ergo non est perfectæ & æqualis. Major-
rem non probat Vazquez, sed ut manifestam in-
ponit, Minorem verò ostendit ex eo quod quan-
do homo per contritionem pro suo peccato sa-
tisfacit, Deus gratis ipsi condonat debitum
quod ex peccato contraxerat, carendi auxilio
quo converteretur, & actum contritionis eli-
ceret.